

Forslag til nationale kulturmiljøer

Nr.	Bynavn <i>[Evt. med et skitse-mæssigt forslag til bymiljøets afgrænsning, f.eks. den middelalderlige bykerne i byen Xx]</i>	Kort begrundelse <i>[En kort begrundelse på max 200 ord, der forklarer, hvorfor dette bymiljø er særligt værdifuldt. Gerne et par ord om, hvilke fortællinger bymiljøet rummer f.eks. om handelsforbindelser over havet, et militært knudepunkt eller opland til et kongeligt slot. Fortæl også gerne, hvordan byen udmærker sig fysisk, f.eks. i form af et velbevaret gadenet, historiske bygninger eller andre elementer, der vidner om byens historie og udvikling fra middelalderen frem til midten af 1800-tallet.]</i>
1	Randers	Randers har en interessant bykerne med mange bevarede bindingsværksgårde fra 16-1700-tallet og enkelte gader med småhuse nordligst i byen. Men den østlige del af den gamle bykerne med Østergrave m.m. blev i 1960'erne saneret, så ikke blot bebyggelsen, men også gadestrukturen forsvandt. Ligeledes har saneringer stort set ødelagt det tidligere meget interessante miljø omkring Vestergrave, og et par gadegennembrud i den nordlige del af den indre by har heller ikke gavn timer helheden. Byens middealderlige struktur er derfor ret amputeret.
2	Århus	Århus har i højere grad end Randers bevaret sin middelalderlige bystruktur, hvor gaderne omkring Domkirken endda kan føres tilbage til vikingetidens Aros. Åen, der bestemte byens placering, er også igen blevet åbnet efter mange års tildækning. Men bebyggelsen er helt præget af bygninger og gadeanlæg fra efter 1870, hvorfor man ikke kan tale om en helhed af plan og bebyggelse fra før 1850. Slemme fadæser som tilladelsen til nedrivning af renæssancehuse i Mindegade til fordel for et højhus gør, sammen med ældre gadegennembrud som Nørreport og Immervads udvidelse, at ikke kan kaldes velbevaret, selv om Århus indre by i modsætning til f.eks. Odense har bevaret den gamle grundstruktur og tæthed.
3	Horsens	Horsens har bevaret den interessant middelalderlige bystruktur med den brede torveagtige Søndergade og stræder ned til åen. Både åen og dens bebyggelse er imidlertid forsvundet til fordel for trafik og P-pladser, og både i nyere og nyeste tid er der handlet mis med byens få bevarede gamle bygninger (fra nedrivningen af Claus Cortsens Gård i 1912 til nedrivningen af "Svaneboligen" i Fugholm 2023).
4	Odense	Odense er absolut en historisk by med rødder i vikingetiden, Fyns gamle centrum. Imidlertid er byens centrum fra gennembruddet af Thomas B. Thriges Gade i 1960'erne til senere saneringer så meget ændret, at det historiske helhedspræg er gået fløjten, bortset fra helheden Overgade-Nedergade. Genopbygningen af byen efter Thriges Gades lukning bærer heller ikke præg af nogen sans for rekonstruktion af ældre byer, hverken i gadenet eller byggeskik. Odense har således interessante forindustrielle enkeltområder, men er ikke længere noget, der kan kaldes en helhed.
5	Næstved	Næstved er unik på grund af den store samling af middelalderlige stenhuse omkring Skt. Peders Kirke og andre steder i byen. Imidlertid er byen siden 1950'erne blevet udviklet, læs: afviklet som historisk byhelhed, bl.a. ved nedrivning af den middelalderlige Gøernes Gård ved Skt. Peders Kirke og fjernelsen af de interessante Bredstræder ved åen. Også Næstved må derfor anses som amputeret mht. den middelalderlige struktur.
6	Roskilde	Roskilde er måske vores mest historiske by, Domkirkeby og sted for de kongelige travpladser siden Christian 4. Gennem nedgangstiderne efter reformationen var det meste af den gamle pragt dog gået af byen, og den nyere sjællandske købstadbebyggelse er i 1960'erne og -70'erne i meget stort omfang forsvundet til fordel for forretningsjendomme og ualmindeligt rundhåndet P-pladsprojektering. Skulle der udpeges et

		<i>nationalt bymiljø i Roskilde, ville det alene blive Domkrke kvarteret og området nord herfor ned til havnekvarteret (det middealderlige Vindeboder).</i>
7		
8		
9		
10		
11		
12		
13		
14		
15		